

Posudek vedoucího vysokoškolské (bakalářské) kvalifikační práce:

Název práce: Sídliště lužických popelnicových polí Doudleby nad Orlicí - "Loučka"

Autor práce: Dominika Matějková

Autor posudku: Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.

Doporučuji k obhajobě (vepsat ano / ne): ANO

Jednotlivá hodnotící kritéria (uvést u každého bodu známku A–F):

- 1) Hodnocení dodržení zadání a jeho naplnění: A
- 2) Struktura práce (přítomnost kapitol podstatných pro splnění cílů práce a relevance jejich obsahu), logika výstavby kapitol: D
- 3) Metodika práce: D
- 4) Práce s literaturou a dodržení citačních norem: A
- 5) Jazyková a pravopisná úroveň práce: B
- 6) Kvalita a úroveň obrazové přílohy, včetně jejího provázání s textem: C
- 7) Celkové hodnocení práce: C
- 8) Slovní komentář, připomínky, náměty, otázky k obhajobě (možno rozepsat):

Vlastní text: 83 str.; prameny, zdroje a literatura: 8 str.; obrazová příloha: 52 str.

Cílem práce D. Matějkové bylo zpracování výzkumu sídlištního areálu platěnické kultury postupně odkrytého v letech 2013 až 2020 v Doudlebech nad Orlicí - ulice Na Slovensku. Předmětem studia se staly primárně nemovité archeologické situace a jejich vzájemné vztahy s cílem identifikace struktury a vývoje zástavby a interpretace jejich funkcí. Práce se opírá o katalog zahrnující 152 archeologických situací.

Práci otevírá kap. Úvod, v níž autorka stručně informuje o záměru studie a jejích cílech. Následuje série dílčích kapitol věnovaná popisu polohy a přírodních podmínek lokality. Ambiciózně uchopená kap. Dějiny bádání obsahuje řadu informací o vývoji archeologického poznání v oblasti Podorlicka i o jeho pravěkém osídlení. Jedná se o téma dosti široké a v situaci, kdy není zacílení kapitoly/podkapitol a pracovní území jasně vymezeno, vyznívá výsledek nevyváženým a neaktuálním dojmem (z těch zásadnějších nejsou uvedeny např. novější nálezy kultury se šňůrovou keramikou z Kostelce n. O., výzkum pohřebiště ve Vojenicích, informace o detektorových průzkumech klíčových pro poznání regionu a realizovaných v posledních desetiletích; neaktuálně působí informace o příchodu Keltů a přežívání nositelů slezskoplatěnické kultury až do 2. stol. př. Kr.). Pro naplnění potřeb práce by bylo dostačující omezit záběr pouze na k. ú. Doudleb n. O. tak, jak je ostatně z části učiněno v kap. 2.2 Stručný přehled výzkumů na

katastrálním území Doudleb nad Orlicí. Naopak přínosem by pro sledované záměry bylo vložení kapitoly, v níž by autorka charakterizovala různé typy archeologických situací zastoupených na halštatských sídlišťích, čímž by si připravila východiska pro potřeby vlastní klasifikace objektů zachycených v diskutovaném sídlištním areálu. Je škoda, že v práci takový text schází.

Následující skupina kapitol je věnována samotnému terénnímu výzkumu a jeho výsledkům. Informace se dotýkají jeho okolností a metodiky terénních prací, zařazena je i důležitá kapitola obsahující kritiku pramenů. Autorka zde upozorňuje na běžné problémy spojené se záchrannými výzkumy. Zásadní význam pro samotnou práci má skutečnost, že prozkoumaný prostor byl omezen na několik nesouvisle rozmístěných ploch různé velikosti, což má značný dopad na potenciál studia vzájemných vztahů archeologických objektů. Následuje nejobsáhlejší část práce, jíž je katalog samotných prozkoumaných situací obsahující popisy jejich tvaru, výplně a sumarizace získaných nálezů. K tomu je možno připojit následující poznámku: opakovaně se zde objevují identická označení pro různé objekty (např. 5x obj. 1/2017, 5x 2/2017 aj.). Je zjevné, že číslování objektů probíhalo na každé parcele samostatně. V textu proto autorka u čísel obj. uvádí též číslo odpovídající parcely, v přílohách tomu již ovšem tak není a čtenář může jednotlivé situace identifikovat pouze prostřednictvím porovnávání jmen majitelů pozemků. Tato nepřehlednost by se dala jednoduše vyřešit např. tím, že se čísla obj. opatří indexem odkazujícím k majiteli pozemku (např. 1/2017d = Dvořák, tj. parc. č. 3039) nebo se označení roku nahradí označením příslušné parcely (např. obj. 1/3039).

Další kapitoly jsou již zaměřeny na vyhodnocení jednotlivých druhů objektů a jejich výplní. Bohužel v práci schází kap. věnovaná metodice zpracování a analýzy dat, která by vysvětlovala co, jak a proč zamýšlí autorka s nashromážděnými daty podnikat. Čtenář je tak odkázán na dvouřádkovou informaci v Úvodu: „*Součástí této práce je katalog nemovitých objektů, které byly výzkumem odhaleny. Na jeho základě byla vytvořena statistika výplní objektů, které následně byly porovnány.*“. Proč autorka pracuje pouze s výplněmi a nikoli též se zachycenými nálezy? Proč a jak by právě výplně měly poskytovat vodítka k řešení vytýčených úkolů? Na základě čeho interpretuje funkce objektů? Jak konkrétně přispívá k objasnění sledované problematiky zmíněná statistika (tedy do textu vložené grafy)? To vše jsou otázky, které by bylo třeba u takto zaměřené práce před započítím vlastní analýzy objasnit. Vlastní postup je každopádně založen na posouzení barevnosti výplní a vynesení jeho výsledků do celkového plánu. V ploše tak autorka identifikuje několik neúplných půdorysů povrchových staveb. Na základě odlišných metrických vlastností uvažuje též o různých stavebních principech uvedených struktur. Nasnadě je zde několik otázek: nemůže být barevnost výplní (zejména u méně výrazných barevnostních nuancí) do jisté míry ovlivněna vnějšími okolnostmi (např. různí dokumentátoři, různé světelné podmínky, různá míra vlhkosti půdy v různých obdobích)? Je skutečně možné na základě různých metrických vlastností staveb usuzovat na odlišnosti v konkrétních podobách konstrukcí jejich stěn (armatura s mazanicí; drážková konstrukce)?

Práce se soustředí též na interpretaci dalších zjištěných struktur. Zde je nutno se zastavit u obj. 24/2013 interpretovaného jako polozemnice, respektive kovolitecká dílna. Proč se autorka domnívá, že vyšší počet keramických zlomků ve výplni svědčí o pozdějším vzniku objektu? Pokud se skutečně jedná o objekt některé z uvedených interpretací, je jisté, že během využívání objektu docházelo k jeho pravidelnému čištění. Keramika ve výplni tak zcela jednoznačně nemůže souviset s výstavbou, ale naopak s jeho zánikem, respektive postzánikovým zaplňováním (o čemž ostatně svědčí i její distribuce ve všech mechanických vrstvách). U obj. 70/2017 interpretovaného jako pícka, by bylo možno diskutovat i další variantu: nemůže se jednat o prohořelou sloupovou jámu s mazanicovou destrukcí stěny související s půdorysem stavby 2? Prostorové souvislosti i rozměry obj. by tomu nasvědčovaly. Vodítka by možná poskytla právě revize získaného materiálu.

Poslední dotaz budiž vznesen ke kap. 7 Zhodnocení relativní chronologie. Zaznívá zde informace, že „*Téměř všechny movité nálezy z objektů lze zařadit do platěnické kultury...*“. Znamená to tedy, že se na lokalitě vyskytly i jiné chronologické komponenty (v popisu situací jsou uváděny ojedinělé keramické zlomky z mladších období)? Pokud ano, bylo by vhodné jim zde věnovat hlubší pozornost.

Autorka správně a vhodně cituje, jazyk je vyzrálý, bez zásadnějších prohřešků. Práce je doprovázena rozsáhlým obrazovým doprovodem, povětšinou bez zásahu převzatým z nálezových zpráv. V označení jednotlivých obrázků v příloze není dodržen jednotný systém. Po obr. 1–12 následují tab. 1–39, aby přílohu opět uzavřely obr. 14–21. Popisky uvnitř celkových plánů (obr. 9–12, 21) jsou natolik drobné, že nemohou být v tištěné podobě čitelné (standardně by velikost písma neměla klesnout pod 1,5 mm). Za formální nedokonalost lze též pokládat skutečnost, že vyobrazení v textu (grafy) nejsou opatřeny popiskami.

V souhrnu lze konstatovat, že i přes uvedené připomínky došlo k naplnění zadání práce. Doporučuji ji proto k obhajobě.

V Hradci Králové dne 21. 8. 2022

Podpis autora posudku

Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.